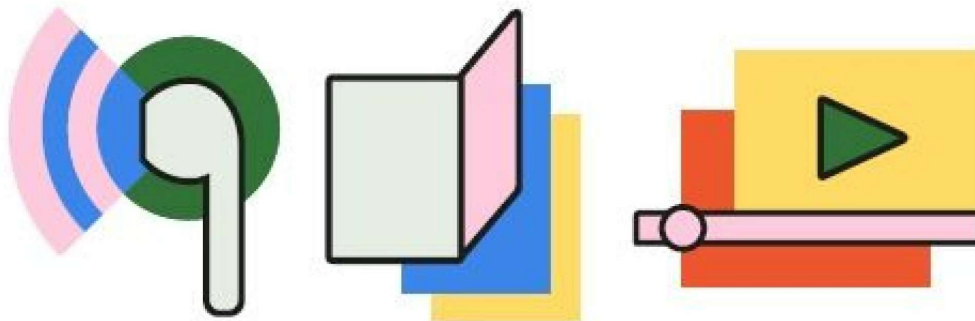

Anmeldelse:

Det må godt være sjovt at gå i skole

Humor er god undervisning. Så længe man ikke er en klovn og falder i en fælde.

Janus Neumann

FAGLIG RÅDGIVER FOR HISTORIE OG SAMFUNDSFAG

PUBLICERET Mandag 21. november 2022 - 08:48

Fakta:

Humor i undervisning - De værste fælder og de bedste teknikker

af Janus Neumann, 2022

”Hvis din motivation for at bruge humor er at have et magtmiddel til at undertrykke kritik og ulydighed, finder du forhåbentlig ingen hjælp i denne bog. Men læg bogen fra dig alligevel”.

Ovenstående citat er rammende for hele den tilgang til humor, som forfatter Martin Einfeldt anvender i sin bog om humor i undervisningen. Humor skal bruges med omtanke og må aldrig blive ondskabsfuld. Aldrig være nedgørende og grænseoverskridende. Når det til gengæld lykkes at få et grin med eleverne, er humoren et vidundermiddel, der kan åbne for fællesskab gennem grin og godt humør, og derved styrkes hele læringsmiljøet med alt hvad dette indebærer.

FOLKESKOLEN

men til alle, der i en eller anden grad beskæftiger sig med undervisning og formidling. Humoren analyseres indledningsvist gennem relativ humorforladt faglitteratur om humor som begreb, og vi kommer via Platon, Aristoteles og senere Kierkegaard og Freud op til moderne amerikansk forskning i humor, der sættes den i system og kategoriserer den. Selv om dette er bogens tørre, teoretiske del, er det skrevet i et levende sprog fra Einfeldts side, der bestemt ikke er humorforladt.

DU KAN LIGE
VOVE PÅ AT
SØGE NYT JOB

LÆRERJOB.DK
Undgå dyre lærepenge

Det er dog ikke bogens ærinde at være morsom. Det er flere eksempler på sjove situationer i den, hvor humoren har virket efter hensigten, men som undertitlen lægger op til, kommer Einfeldt også ind over den humor, som på ingen måde fungerer i en læringssituation og i og for sig ikke bør virke i nogen situationer overhovedet. Her taler vi om den humor, der bevidst går over grænsen, og hvor sarkasmen tager over. Min egen erfaring fra undervisningen er, at det kan være interessant at diskutere humor, ironi og sarkasme med eleverne, for de fleste kan godt kende forskel og sætte ord på det.

”Humor kan være tvetydig, og som underviser står man i en magtposition, hvor humoren kan gå begge veje, hvis hensigten ikke er tydelig

Martin Einfeldt skriver blandt andet, at humoren kræver en høj grad af relationskompetence, fordi elevernes tryghed, tillid og motivation er bærende forudsætninger for humorens afsæt. Humor kan være tvetydig, og som underviser står man i en magtposition, hvor humoren kan gå begge veje, hvis hensigten ikke er tydelig. Desuden kan man sagtens risikere, at det, der efter de bedste hensigter var ment som en spøg, kan ramme en eller flere elever, og så er der ingen anden udvej end at sige undskyld. Deri ligger også genopretningen af tillid.

Nu er vi som lærere ikke ansat i underholdningsbranchen, og det pointeres også i bogen, at det på ingen måde handler om at være klovn eller komiker. Tværtimod kan man undergrave sin egen autoritet voldsomt, hvis man konstant er selvironisk og påpeger egne fejl, fordi det åbenbart er morsomt. Det er fin balance, og efterhånden som man lærer sine elever at kende, lærer man også deres humorstil. Et begreb, der også foldes ud i bogen.

Men humoren rummer også andre faldgruber, som man bør tage sig i agt for. Hvilken lærer har ikke gentagende gange kunne have bidt tungen af sig selv for en dumsmart bemærkning, som man med det samme opdagede var malplaceret. Har man undervist over et stykke tid, sker den slags ikke bare én, men flere gange. Det er nu engang sådan noget, der sker, når mennesker er sammen. Jeg var glad for at få sat begreb på en regel, jeg selv har anvendt i en årrække: Pilotreglen. ”Er du i tvivl, så er der ingen tvivl om, at du skal lade være”. Den regel har guidet mig ikke bare i forhold til brugen af humor og ironi,

FOLKESKOLEN

Selvfølgelig kan humor diskuteres, og også her i bogen er der påstande om humor, som kan diskuteres, selvom jeg langt det meste af vejen er helt på linje med Einfeldts brug, definitioner og betragtninger på humor. Vi lever i et frit samfund, som tillader humor, og Einfeldt gør læseren opmærksom på, at med frihed følger ansvar, og at han selv nyder at have friheden til at håne, spotte og latterliggøre dem, som han mener har fortjent det. Og kun dem.

”Humor må ikke sparke nedad, hvorimod den til visse tider kan slippe afsted med at sparke opad.

Denne påstand indeholder dog en af de fælder, som Einfeldt selv gør opmærksom på andetsteds, nemlig at humoren kan blive for subjektiv, og dermed kan have en krænkende virkning på dem, der rammes af den. Jeg ved også, at der ikke findes et færdigt svar på dette, og meningen er god nok. Humor må ikke sparke nedad, hvorimod den til visse tider kan slippe afsted med at sparke opad.

Med sine 130 sider er ”Humor i undervisningen” ganske overskuelig, og forfatteren har gjort sit forarbejde. Der er talrige eksempler på humor i bogen, og det er ret sjovt. Der er dog en mening med galskaben, og det bliver på intet tidspunkt useriøst. Einfeldt tager eksempelvis hånd om vores krænkelsekultur. Han påpeger, at ”... opmærksomheden på de krænkelser som opleves, er også større end nogensinde før, og det har påvirket normer, sprog og traditioner”. En relevant pointe at bemærke i disse år. Omvendt har humor altid været kulturbåren, og hvad der kan virke hysterisk morsomt i nogle kulturer, kan være direkte anstødeligt i andre. Også selv om der i nogen sammenhænge kan peges universelle træk i humor, for prutter og folk, der falder, er bare sjovt næsten overalt.

”Som underviser skal man huske forkortelsen KUKS: Krænkelse, Udelukkelse, Kiksethed og Selvfedme. Disse fire fælder kan ødelægge alt, så undgå dem.

Som underviser skal man huske forkortelsen KUKS: Krænkelse, Udelukkelse, Kiksethed og Selvfedme. Disse fire fælder kan ødelægge alt, så undgå dem.

Til sidst skal det understreges, at bogen vil være anvendelig på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen og i det hele taget på en lang række andre uddannelser, hvor professionen retter sig mod arbejde med mennesker. Her vil den kunne bidrage til refleksioner og debat og ikke mindst gode grin, og den vil være en guideline for relationer gennem humor.

Det er videnskabeligt bevist, at det er sundt at grine. Ikke bare fysisk, men så sandelig også mentalt. Humor bryder barrierer, skaber sammenhold og åbner for sjov læring, og man skal aldrig være nervøs for at prøve den af. Bare man husker, at hvis den føles tvivlsom, bør man lade den ligge.